

Serra Uğur 11/A 265
Dönüş Fıncıoğlu Anadolu Lisesi

İL BİRİNCİSİ

Ahmed
Arzu Okumuş
TOE Öğret

Sinai İlham
TOE Öğret

Göğün SAKAR
Müd. Yrd.

Türkçe ve Türkçenin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri

Dîvânü Lügati't-Türk Orta Türkçe döneminde Kaşgarlı Mahmud tarafından Bağdat'ta 1072-1074 yılları arasında yazılan Türkçe ve Arapça bir sözlüktür. Türkçenin bilinen en eski sözlüğü olup Batı Asya yazı Türkçesi ile ilgili var olan en kapsamlı ve önemli dil yapıdır.

Türkçe, tarihi boyunca birçok medeniyetin etkisi altında kalmış ve kendi zengin kimliğini oluşturmuş bir dildir. Dîvânü Lügati't-Türk, bu dilin kökenlerini ve evrimini detaylı bir şekilde ele alarak, Türkçenin dünya dilleri arasındaki önemli konumunu bize gösterir. Orta Asya'nın enin bozkırlarından başlayarak tarih sahnesine çıkan Türkler, kültürleri ve dilleriyle zengin bir mirasa sahiptir. Dîvânü Lügati't-Türk, Kaşgarlı Mahmud'un gözlemleri ve değerlendirmeleriyle, Türk dilinin geniş coğrafyalarda nasıl evrim geçirdiğini ve farklı kültürlerde nasıl etkileşime girdiğini açıklar. Bu eser, Türkçenin sadece bir dil değil, aynı zamanda bir medeniyetin taşıyıcısı olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkçenin dünya dilleri arasındaki yeri sadece tarihi etkileşimlerle sınırlı değildir. Bugün dünya üzerinde milyonlarca insan tarafından konuşulan ve öğrenilen bir dil olması, Türkçenin küresel ölçekteki önemini göstermektedir. Türkçe, Türkiye'nin yanı sıra Orta Asya ülkelerinde de resmi dil olarak kabul edilmiş ve bu sayede uluslararası alanda da etkisini artırmıştır. Ayrıca, Türkçenin Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kuruluşlarda resmi dil statüsü bulunması da Türkçenin uluslararası alanda önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Türkçe, Dîvânü Lügati't-Türk'ün sayfalarında, her bir kelimenin anlamında taşıdığı derinliklerle birlikte, Türklerin tarih boyunca sahip olduğu bilgelik ve düşünce dünyasını da yansıtır. Bu dil, sadece kelime dağarcığı değil, aynı zamanda bir milletin geçmişi, düşünce yapısı ve duygularını da barındırır. Dîvânü Lügati't-Türk, Türkçenin kalbinde yatan zenginlikleri günümüze taşıyan, Türk milletinin kültürel bağını, ortak tarihini ve dilin evrimini göster önüne serer. Bu eser, Türkçenin

bir dilden göz daha fazla olduğunu kanıtlar; aynı zamanda bir milletin kimliğinin, tarih ve kültürle iç içe geçmiş bir dilin yansıması olduğunu gösterir.

Hasgarlı Mahmud'un hazırladığı metinden anlıyoruz ki sözcük öğretmez gibi bir geyeden kayode bir bütün olarak Türkçeyi ve Türklüğü öğretmez amacındaydı. Yani bir gün kendi kendine "Ben Anaplara Türkçeyi öğreteyim, bunun için de sözcüklerden başlayayım." demediği açıkça ortadadır. Hasgarlı Mahmud'un Türk haritasına atadığı, topografyasını gösterdiği, Türklerin elisanderine anlattığı, farklı Türk dillerine ve lehçelerine değindiği gözlemlenmektedir. Doğayısıyla Hasgarlı Mahmud aslında bir bütün olarak Türkoloji'yi öğretmeye çalıştığı da denebilir. Eserde her şeyyle birlikte Türk kültürünü hedeflemiştir. Bir Hasgarlı Mahmud'un daha o dönemde bağlam verdiğini, sözcüğü bir cümle içinde kullandığını görüyoruz. Yani Hasgarlı dili öğrenmez ve öğretmez için bir bağlam, örneğe ihtiyacı olduğunu kavramış biri olmuştur. Eserde medce başı, tanım ve örnek gibi klasik bir yaklaşım olduğu ortadadır.

Günümüzde ise Türkçe, uluslararası alanda önemli bir dil olarak varlığını sürdürmektedir. Türkçe'nin ekonomik gücü, kültürel etkisi ve diplomatik ilişkileri, Türkçeyi dünya dilleri arasında güçlü bir konuma taşımıştır. Aynı zamanda, dijital dünyada küreselleşen internet ve dijital iletişim araçları sayesinde Türkçe, küresel bir iletişim aracı olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Sonuç olarak, Divanı Lügati't-Türk, Türkçenin zengin tarihini, kültürel önemini vurgulayan bir kulanıdır. Türkçe, tarih boyunca farklı coğrafyalarda şekillenmiş, çeşitli medeniyetlerle etkileşime girmiş ve günümüzde dünya dilleri arasında haklı bir yer edinmiştir. Bu dil, sadece bir iletişim aracı değil, aynı zamanda zengin bir kültürün, tarihin ve medeniyetin taşıyıcısıdır.